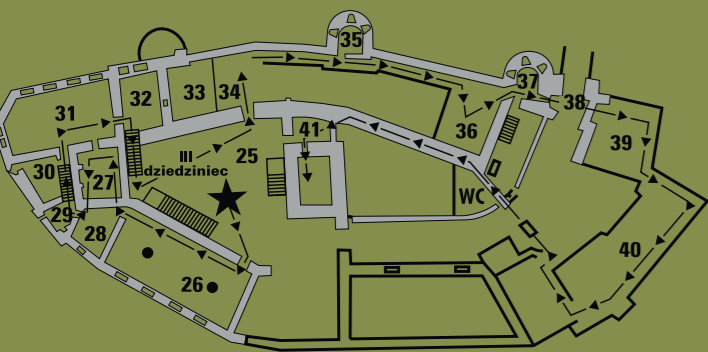

przeznaczenie i pełniła rolę strychu, a później, w okresie berneńskim, składu prochu. Kaplica powróciła do swej funkcji w XIX w., stając się miejscem kultu więźniów, w czasach gdy zamek został zamieniony w więzienie kantonalne.

Otwory okienne i drzwiowe datowane są na 1250 rok, a gotyckie sklepienia na koniec XIII w. Oryginalny wystrój ścian i sufitu określa się na XIV w. W latach 1914-1916, były one systematycznie zdrapywane, następnie utrwalone i odrestaurowane, szczególnie w miejscach największych uszkodzeń. Zniszczone przez wnikającą wodę, zostały częściowo odrestaurowane w latach 1985-1995, a większość uzupełnień z lat 1914-1916 została usunięta.

Mimo ich fragmentaryczności, malowidła są pomyślane jako całość koncentrująca się wokół centralnego tematu, Chrystusa, zamówionego przez Amadeusza V. Ich rozkład odpowiada podstawowym podziałom architektonicznym kaplicy: na sklepieniach widnieją postaci ze Starego Testamentu, z wyjątkiem Świętego Jana Chrzciciela, a na ścianach – postaci z Nowego Testamentu.

Proszę teraz zejść po schodach i przejść przez dziedziniec.

25. TRZECI DZIEDZINIĘC (F) | Trzeci dziedziniec, tzw. dziedziniec główny, otoczony jest prywatnymi apartamentami rodziny sabaudzkiej.

26. AULA MAGNA (U1) | W średniowieczu, rodzina sabaudzka wykorzystywała tę salę na przyjęcia, bankiety i uczy. To tutaj suweren przyjmował wasali i stanowił sprawiedliwość. W XIII w. nazywana *aula magna* lub *aula magna inferior* (wielka sala niższa), w okresie berneńskim została salą z młynem, ponieważ zamontowano w niej młyn i prasę do owoców. Po 1839 roku, nadano jej nazwę Sali sprawiedliwości.

Kolumny z czarnego marmuru i okna od strony jeziora powstały w XIII w. Sufit i kominek pochodzą z XV w.

Ta sala i dwie następne są dzisiaj wynajmowane na organizację uroczystych obiadów, koktajli i koncertów. Zdarza się zatem, że są niedostępne dla zwiedzających.

27. POKÓJ ALLIGNES (X) | W XIII w., pomieszczenie to było sypialnią, następnie prochownią, później prasą owocową w epoce berneńskiej. W XIX w. była składem artylerii.

Pomieszczenie nosi nazwę po potężnej rodzinie, która prawdopodobnie mieszkała w zamku w XIII w., kiedy to zbudowano tę obronną wieżę zamku.

28. POKÓJ TORTUR (U2) | Pomieszczenie przylegające do sypialni, było, w epoce sabaudzkiej, salonikiem lub garderobą. W XVII w. była pomieszczeniem przesłuchań lub tortur.

Malowidła na ścianach i na suficie zostały zrekonstruowane w 1898 roku. Ślady na murze są pozostałością podziału pięter z wcześniejszych epok.

Wzory malowanych ozdób na belce, głowicy i kolumnie są wyjątkowe, bowiem bardzo rzadki spotykane. Datowane są na ostatnie trzydziestolecie XIII w.

29. LATRYNY (V) | Budynek latryn pochodzi z XIII w.

30. CAMERA NOVA (W) | Tak jak pomieszczenie znajdujące się pod nim, pokój ten zajmowany był przez rodzinę sabaudzką pod koniec XIV w. Nazywano go *camera nova juxta magnum pelium*, to znaczy nowa sala przy wielkim piecu.

Nie tak dawno, nazywano ją salą komitetu, ponieważ w latach trzydziestych zbierał się tu komitet Stowarzyszenia na rzecz odrestaurowania Chillon. Stowarzyszenie to, założone w 1887 roku, zajmowało się, przy wsparciu Stanu Vaud, odrestaurowaniem i eksploatacją zamku aż do 2002 roku, kiedy to zostało zastąpione Fundacją Zamku Chillon.

31. DOMUS CLERICORUM (G) | W XIII w. w *domus clericorum* (dom kleryków), na dwóch piętrach, znajdowała się administracja kasztelanii Chillon i sądu Chablais. Budynek ten zawalił się lub został zburzony w XVI w. Sala kleryków, na niższym piętrze, została całkowicie odrestaurowana w pierwszej połowie XX w.

Pozostałości dekoracji z XIII w. umożliwiły odtworzenie, w latach 1947-1948, malowideł na wszystkich ścianach. Wzory odnalezione w sali tortur posłużyły do malowideł na suficie.

32. SALA MAKIET (Y) | Pomieszczenie to, usytuowane nad prywatną kaplicą rodziny sabaudzkiej, pochodzi sprzed XIII w. Makiety, które obecnie się tu znajdują, zostały wykonane na początku XX w. Zrealizowane na podstawie wyników 23 lat prac prowadzonych przez archeologa Alberta Naef, makiety przedstawiają poszczególne etapy budowy zamku.

33. GŁÓWNY BUDYNEK (H) | Budynek główny, powstały na przełomie XII w. i XIII w. był składem i pełnił funkcje obronne. W XIV wieku służył również jako więzienie. Zawalił się w XV w. i został odbudowany dopiero na początku XX w.

Proszę przejść schodami z sali makiety, przejść przez trzeci dziedziniec i iść prosto do czwartego dziedzińca, po lewej stronie.

34. CZWARTY DZIEDZINIĘC (H) | Czwarty dziedziniec, zwany dziedzińcem kurtyny, powstał w celach obronnych i panowania nad dawną drogą: grube mury, wąskie otwory (otwory strzelnicze, na przykład), obronne elementy architektoniczne, takie jak hurdycja, machikuły i przypory.

35. WIEŻA OBRONNA (Z1) | Trzy półokrągłe wieże zostały zbudowane w 1230 roku, następnie podwyższone w kilku etapach i często prze-

budowywane, w celu dostosowania ich do obrony zamku. Ta wieża jest drugą wieżą obronną.

W wieży prezentowana jest kolekcja zbroi.

36. LOGIA PARLAMENTI (L) | Pomiędzy XIII w. i XV w. pomieszczenie to było wielkim salonem w formie galerii, stąd jego nazwa logia magna parlamenti. Było to pomieszczenie audiencji i sprawowania sprawiedliwości przez książąt Sabaudii i kasztelanów.

Później, pod koniec XV w, pomieszczenie pełniło funkcję kuchni, a następnie, w XVI w., częściowo wyburzone, zostało zamienione w punkt dowodzenia, nadzorujący pierwszy dziedziniec. Pod koniec XVII w. zainstalowano tu kuźnię. Wreszcie, w 1936 roku, służyła jako hangar na skrzynie artylerii.

37. WIEŻA OBRONNA (C) | Urządzona dla żołnierzy garnizonu, którzy mieli strzec wejścia w XVI w. i XVII w., jest wieżą tego samego typu co poprzednia.

Aby przejść do trasy obchodu straży i do baszty obronnej, należy iść według numerów, cały czas prosto.

38. BUDYNEK WEJŚCIOWY (A) | Budynek ten, wzniesiony w XV w., znajduje się nad wejściem do zamku.

Proszę wejść do wieży strażniczkiej.

39. WIEŻA STRAŻNICZA (B) | Usytuowana przy wejściu, wieża strażnicza, nazywana także wieżą zegarową, zdaje się być wzniesiona do obrony mostu i wejścia do zamku.

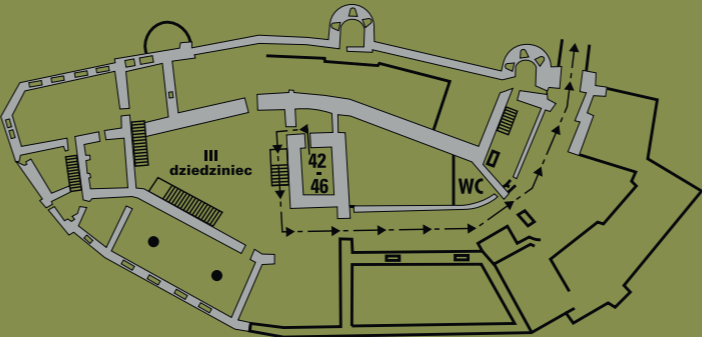
Była najprawdopodobniej pomieszczeniem straży na tym piętrze. Dzisiaj, w wieży znajduje się mieszkanie służbowe.

40. DROGA OBCHODU STRAŻY (N, N1, P, E) | Idąc drogą obchodu straży, można podziwiać wspaniałe widoki na wewnętrzne dziedzińce, z jednej strony, a, z drugiej, na jezioro, Villeneuve i Prealpy. W rogu, wieżyczka strażnicza wznosi się jak na dziobie okrętu.

Przechodząc przez budynek, w którym znajdują się pomieszczenia administracyjne zamku, wychodzi się na drogę obchodu straży powyżej pierwszego i drugiego dziedzińca, aby dojść do trasy obchodu datowanej na okres sabaudzki.

Proszę wejść do budynku skarbcza.

41. BUDYNEK SKARBCHA (K) | W budynku tym, pochodzącym z XIII w., przechowywano wartościowe przedmioty, tytuły własności i inne per-

gaminy, zwłaszcza archiwa Domu Sabaudzkiego. Został przekształcony w klatkę schodową w 1815 roku.

Aby dojść do baszty obronnej, należy iść według numerów.

42-46. BASZTA OBRONNA (I/J) | Baszta obronna, usytuowana niemal w centrum skały Chillon, pochodzi najprawdopodobniej z XI w.

Baszta była schronieniem i symbolem władzy, służyła do obserwacji obronnej, pełniła funkcję tymczasowej rezydencji, składu, a później, więzienia i prochowni. Ze względów bezpieczeństwa, brama do baszty, umieszczona na pewnej wysokości, był dostępna tylko za pomocą drabiny lub zwodzonego mostu. Nieznana je data, gdy po raz pierwszy do baszty zostały dobudowane kondygnacje, po raz kolejny zrobiono to w XIV w. i osiągnęła ona wówczas wysokość, którą ma obecnie (około 25 metrów).

Dawniej, do zamieszkania przeznaczona była tylko pierwsza kondygnacja. W trakcie odrestaurowywania baszty w XX wieku, dobudowano schody umożliwiające wejście na jej szczyt, skąd rozciąga się widok 360° na zamek i okolice.

Kolekcja dawnej broni (obejmująca kusze, szpady, rusznice, lance itp.) jest prezentowana w salach 43 i 44.

U dołu schodów baszty i budynku skarbcza, można przejść do wyjścia, przechodząc przez drugi i pierwszy dziedziniec.

Mamy nadzieję, że wizyta w zamku dostarczyła Państwu wiele przyjemności i była interesująca, bardzo dziękujemy za odwiedziny! Jeśli zainteresowani są Państwo pamiątkami, zapraszamy do Sklepiku (nr 2), gdzie można kupić ekskluzywne wino Clos de Chillon, produkowane z uprawianych w pobliżu szczepów winnych chaselas i butelkowane w zamku. Ponadto są tam również dostępne liczne publikacje, pamiątki, widokówki i zabawki.

Jeśli korzystali Państwo z przewodników audio, prosimy zwrócić je w miejscu wypożyczenia i odebrać dowód tożsamości.

Niektóre sale zamku Chillon mogą zostać wynajęte na organizację przyjęć, takich jak uroczyste obiady, koktajle, koncerty. Na naszej witrynie internetowej (www.chillon.ch) mogą Państwo znaleźć wyczerpujące informacje na ten temat.

Mogą Państwo zorganizować także przyjęcie urodzinowe dziecka (7-12 lat) w tej sielankowej atmosferze lub zorganizować prywatną wizytę.

Jeśli życzą sobie Państwo otrzymywać informacje na temat nowości, prosimy o subskrybowanie naszego comiesięcznego informatora (www.chillon.ch).

Zapraszamy także do członkostwa w towarzystwie Przyjaciół Zamku, które umożliwia korzystanie z wielu przywilejów, takich jak darmowy wstęp na zamek i obniżka cen win Clos de Chillon (aby się zapisać, należy odwiedzić stronę www.chillon.ch).

Cieszymy się już teraz z Państwa kolejnych odwiedzin!

FONDATION DU CHÂTEAU DE CHILLON
21, avenue de Chillon
CH-1820 Veytaux-Montreux
Tél. +41 (0)21 966 89 10
Fax +41 (0)21 966 89 12
Email: info@chillon.ch
www.chillon.ch

With collections from the **mcah** Musée cantonal d'archéologie et d'histoire Lausanne

f @chateauchillon #ChateaudChillon #Chillon

CHILLON

+ SITE CULTUREL SUISSE

Szanowni zwiedzający, Serdecznie witamy i cieszymy się z Państwa wizyty!

W tej broszurze proponujemy Państwu przewodnik po zamku. Cyfry, na poszczególnych planach, wskazują kierunek zwiedzania. Specjalny przewodnik dla dzieci, w wieku od 6 do 10 lat, dostępny jest w językach francuskim, angielskim i niemieckim. Można go otrzymać w kasie biletowej, przy sklepiku (nr 2), i w okienku z przewodnikami audio (nr 4).

Można również wypożyczyć przewodniki audio (iPod), dzięki którym zapoznają się Państwo z architekturą i historią zamku w językach francuskim, angielskim i niemieckim, hiszpańskim, włoskim, rosyjskim, chińskim i japońskim.

Ponadto, zalecana trasa zwiedzania oznaczona jest informacjami, w językach francuskim, angielskim i niemieckim, na temat budowli i jej historii, a także życia mieszkańców na przestrzeni różnych epok.

Zamek Chillon jest zabytkiem historycznym. Zamek jest chroniony systemem monitoringu wideo. Przestrzeganie kilku reguł umożliwi wszystkim zwiedzanie w najlepszych warunkach, z zachowaniem tego dziedzictwa dla przyszłych pokoleń. Absolutnie zabronione jest:

- palenie tytoniu we wnętrzach zamku;**
- spożywanie artykułów spożywczych i napojów poza pomieszczeniami przeznaczonymi do tego celu;**
- wprowadzanie zwierząt do wnętrz zamkowych, z wyłączeniem psów przewodników osób niewidomych;**
- pozostawianie swojego podpisu lub wykonywanie jakichkolwiek napisów na murach zamku;**
- dotykanie malowideł ściennych, tkanin, mebli i broni. Przedmioty te są bardzo delikatne i dotknięcie może spowodować ich zniszczenie.**

W miarę możliwości, prosimy o mówienie szeptem i nieużywanie telefonów komórkowych. Dzięki temu, pozostali zwiedzający będą mogli podziwiać zabytek w całkowitym spokoju. Zamek jest budynkiem średniowiecznym, więc zapewnienie wszystkich standardowych norm bezpieczeństwa nie jest możliwe. Prosimy o zachowanie ostrożności i zwracanie uwagi na wszystkie przeszkody, które mogą stanowić niebezpieczeństwa (niskie drzwi, strome schody itp.). Zwiedzający ponoszą odpowiedzialność za bezpieczeństwo własne oraz osób, które pozostają pod ich opieką.

Zapraszamy teraz do pierwszego etapu wizyty, do poznania zamku Chillon i jego historii. Życzymy Państwu wspaniałego zwiedzania!

HISTORIA | Zamek Chillon zawdzięcza obecny wygląd kilkunastu wiekom budowy i wprowadzania różnych zmian.

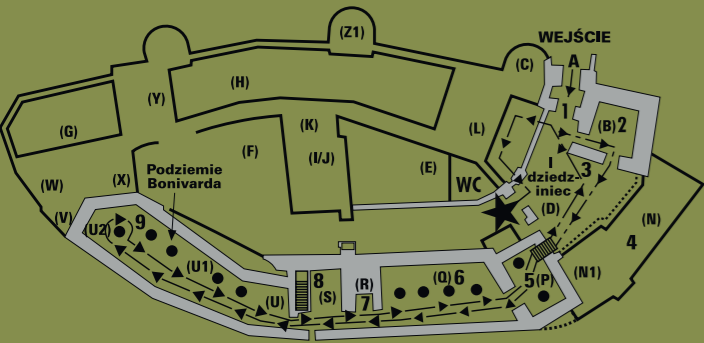
Skalista wyspa, na której zamek został wybudowany, stanowiła zarem naturalną ochronę i strategiczny punkt dowodzenia na szlaku pomiędzy północą i południem Europy.

Historię zamku wyznaczają trzy wielkie okresy:

- okres sabaudzki (XII w do 1536 roku);
- okres berneński (1536-1798);
- okres Vaud (1798 rok do naszych czasów).

Badania archeologiczne prowadzone od końca XIX w., w szczególności prace Alberta Nef (1862-1936), archeologa kantonu, potwierdzają osadnictwo w Chillon już od epoki brązu.

Najstarsza pisemna wzmianka o zamku datowana jest na rok 1150; można się z niej dowiedzieć, że już wówczas forteca, a przez to i szlak wiodący wzdłuż jeziora, znajdowały się pod kontrolą rodziny sabaudzkiej.

Szwajcarzy, a dokładnie Berneńcyzy, podbili region Vaud i okupowali Cihllon w 1536 roku. Przez ponad 260 lat, zamek pełnił rolę fortecy, arsenału i więzienia. W czasie Rewolucji w Vaud w 1798 roku, Berneńcyzy opuścili Chillon. Zamek stał się własnością Vaud przy tworzeniu kantonu w 1803 roku.

Prace restauracyjne zamku rozpoczęły się pod koniec XIX w. i trwają jeszcze obecnie.

Przy nazwach sal umieszczona jest litera, która odwołuje się do nomenklatury zamkowej. Pozwala to wyodrębnić liczne części budowli, skupionej wokół 5 wież i jednej baszty obronnej. Od strony łądu, zamek pełnił rolę obronną, podczas gdy zabudowania od strony jeziora stanowiły rezydencję.

1. WEJŚCIE (A) | Przeszli Państwo po moście z XVIII w., przerzuconym nad fosą. Prace archeologiczne, podjęte na początku

XX w., umożliwiły wydobycie wielu przedmiotów świadczących o historii Chillon: kafle pieców, wyroby ze skóry, części naczyń i przedmioty szklane, itd.

2. SKLEPIK (B) | Wieża ta, w obecnym stanie, datowana jest na XV wiek. Umożliwiała obronę mostu i dostępu do zamku.

Ściany i okap nad kominkiem ozdobione są malowidłami stworzonymi w latach 1898-1899, na podstawie zachowanych fragmentów. Malowidło to, podobnie jak większość elementów dekoracyjnych zamku, zostało wykonane temperą klejową, techniką stosowaną w średniowieczu, która polegała na zmieszaniu kolorowych pigmentów z wodą i klejem.

Obecnie znajduje się tutaj punkt informacyjny, Sklepek zamkowy i wypożyczalnia przewodników audio.

3. PIERWSZY DZIEDZINIEC (D) | Pierwszy dziedziniec otoczony jest budynkami gospodarczymi zamku. Na początku, dziedziniec nie był tak przestronny. Miejsce uzyskało ten kształt dopiero po trzęsieniu ziemi w 1584 roku.

4. MAKIETA ZAMKU (N) | W tym miejscu znajdowały się niegdyś stare stajnie i obory, pochodzące z drugiej połowy XVI w.

Obecnie, jest to również miejsce przyjmowania zwiedzających. Można tu wypożyczyć przewodniki audio i obejrzeć makietę zamku.

Po wyjściu z Sali, proszę zejść w kierunku nr 5, należy uważać na głowę i na stopnie schodów!

5. PIWNICA (P) | Pomieszczenie to, pochodzące bez wątpienia z XI w., zostało następnie powiększone i przerobione. Aktualny wygląd podziemia datowany jest na XIII., bowiem gotyckie sklepienia była charakterystyczne dla tego okresu architektonicznego. Pomieszczenie to służyło jako piwnica na wina i magazyn.

6. SKŁAD (Q) | Można tu zobaczyć skałę, na której wzniesiono zamek. Podziemie to, podobnie jak kolejne, pochodzi z XIII w. W początkach, pomieszczenie służyło za skład towarów i schronienie dla garnizonu. W XVII w. i XVIII w., zostało przekształcone w arsenał dla flotyli berneńskiej.

7. WIĘZIENIE (R) | Kiedyś przetrzymywano tutaj więźniów.

8. UKRYTE PRZEJŚCIE (S) | W początkach, podziemie to było wykonywane jako piwnica.

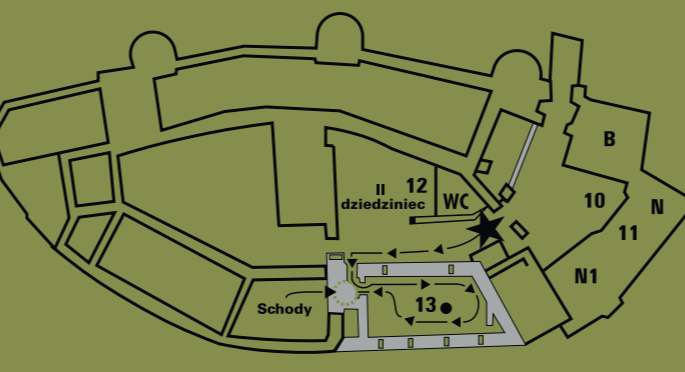
Ukryte przejście (małe drzwi wbudowane w mur lub umocnienia zamku) umożliwiało, być może, mieszkańcom zamku wyładowanie towarów lub, w razie konieczności, ucieczkę przez jezioro, tak jak to miało miejsce w 1536 roku, przy zdobyciu zamku przez Berneńczyków.

Pomieszczenie to zostało prawdopodobnie zamienione w miejsce egzekucji od XVI w.

9. WIĘZIENIE BONIVARD (U, U1, U2) | Ten magazyn żywności i broni został zamieniony, około 1290 roku, w więzienie.

Więzienie to zawdzięcza swoją sławę angielskiemu pocię, lordowi Byronowi, który, w 1816 roku, w poemacie *The Prisoner of Chillon* (Więzień Chillonu) opisał zamknięcie François Bonivard (1493-1570) w tym podziemiu.

Należy wrócić tą samą drogą, schodami, i skierować się bezpośrednio do drugiego dziedzińca (nr 12) lub zejść do krypty (nr 10).

10. KRYPTA (D) | Krypta, znajdująca się pod pierwszym dziedzińcem, została odkryta w trakcie wykopalisk w XIX w. Bez wątpienia stanowiła część kaplicy, pochodzącej prawdopodobnie z XI w., zarządzającej miasteczkiem Chillon, które w tamtych czasach zlokalizowane było pomiędzy skałą na wybrzeżu i zamkiem (pod dzisiejszą drogą i torami kolejowymi). Kaplica została opuszczona najpewniej w XIII w., w trakcie wznoszenia kaplicy w wyższej części zamku.

Do dzisiaj przetrwały pozostałości ołtarza i schodów.

11. DAWNE MURY OBWODOWE (N1, N, B) | Widoczne tutaj mury obwodowe, są pierwszym przedłużeniem obronnym, pochodzącym sprzed XIII wieku.

Należy wyjść schodami w głębi, aby przejść do tarasu z fontanną. Stamtąd, należy przejść do drugiego dziedzińca.

12. DRUGI DZIEDZINIEC (E) | Przejście pomiędzy pierwszym i drugim dziedzińcem było niegdyś węższe. Zostało powiększone w 1836 roku, aby umożliwić wprowadzenie dział.

W średniowieczu, zarządca zamku, sabaudzki urzędnik zwany kasztelanem, mieszkał w budynkach okalających dziedziniec.

Baszta obronna, wzniesiona w centrum fortyfikacji w XI w., jest najstarszą budowlą, którą ciągle można oglądać w Chillon.

13. JADALNIA KASZTELANA (Q) | Restauracja tej sali na początku XX w. przywróciła jej średniowieczny wygląd. Tutaj również, jak i na więk-

szości ścian zamku, dekorację stanowią malowidła wykonane temperą (patrz wyżej nr 2), na podstawie wzorów z końca XIII w. Natomiast, oryginałami z XIII w. są dębowe kolumny, Kasetonowy sufit i kominek pochodzą z XV w.

Sala ta znajduje się w dawnej części mieszkalnej zamku, stąd duże okna z XIII w. W epoce sabaudzkiej, była jadalnią kasztelana. W epoce berneńskiej podzielono ją na dwie części: jedną część stanowiła kuchnia, drugą był salon.

Po wyjściu z jadalni, proszę przejść na wyższe piętro.

14. AULA NOVA (Q) | Sala ta, odrestaurowana w XX w. była prawdopodobnie wielką salą uroczystości.

Sklepienia sufitu zostały zrekonstruowane w latach 1925-1926 przez archeologa Alberta Naef.

Dekoracja ścian, wykonana na początku XX w., zainspirowana została wzorami zachowanymi w camera domini (nr 19). Wielka tarcza herbowa Sabaudii, na ścianie w głębi, pochodzi z XV w.

Po wyjściu z tej sali, do zwiedzenia pozostają kolejne pomieszczenia na tym piętrze.

Wchodzą Państwo do części zamku Chillon, który był prywatną rezydencją Domu Sabaudzkiego. Sale te były w zasadzie otwierane, meblowane i zamieszkanе tylko, wówczas, gdy rodzina Sabaudzka przebywała w zamku.

15. PRZEDPOKÓJ (S) | Przez przedpokój wchodzi się do berneńskiej sypialni. Zajmowała go obsługa i służba. Sufit, w stylu berneńskim, został zrekonstruowany w 1931 roku.

16. SYPIALNIA BERNEŃSKA (S) | Pomieszczenie to było sypialnią w średniowieczu i najprawdopodobniej zachowało tę samą funkcję w okresie berneńskim. Dekoracje berneńskie, namalowane na białym tle z ornamentami roślinnymi, owocowymi i zwierzęcymi pochodzą z początku XVII w.

17. SALA PIOTRA II (U) | W epoce sabaudzkiej w pomieszczeniu tym zamieszkiwali goście.

Dolne części ścian pomalowane są monochromatycznie na białym tle (1587). Powyżej, można zobaczyć duże fragmenty dekoracji namalowanej w XIII w. Ścianka działowa została zrekonstruowana w 1921 roku.

18. SALA HERBOWA (U1) | W średniowieczu w sali herbowej odbywały się przyjęcia. Dzięki usytuowaniu nad *aula magna* (wielka sala, nr 26), nosi nazwę *aula magna superior*. Kominek i kasetonowy sufit pochodzą z XV w.

Polichromiczny fryz ozdobiony jest herbami berneńskich sędziów, kasztelanów Chillon, którzy mieszkali w zamku w latach 1536-1733.

19. CAMERA DOMINI (X) | *Camera domini* (pokój pana) był sypialnią hrabiów, a później książąt Sabaudii. Powstała w XIII w. W XIV w., za czasów Piotra II Sabaudzkiego, została całkowicie przebudowana w XIV w. Malowane ozdoby pochodzą właśnie z tego okresu.

Pozostałości ściennych malowideł ukazują zwierzęta pośród bujnej roślinności. Kwiaty lilii i krzyże zdobią sufit. Te ostatnie, stanowiące aluzję do oręża Sabaudii, zostały wycięte z cynfolii.

Kręte chody, powstałe około 1336 roku, umożliwiały władcy robić obchód zamku lub schodzić do prywatnej kaplicy.

20. MAŁY SALON (U2) | Przylegający do sypialni, służył w średniowieczu za garderobę lub schronienie. Okno, narożny kominek, malowidła ściennie pochodzą z XIII w., sufit - z XV w.

21. LATRYNY (V) | Ten budynek datowany jest na XIII w. Latryny służyły przede wszystkim do usuwania odpadków, pełniły rolę sanitariatu. Podwójny otwór pozwala przypuszczać, że z latryn korzystano zbiorowo.

Schodząc, należy uważać na stopnie schodów!

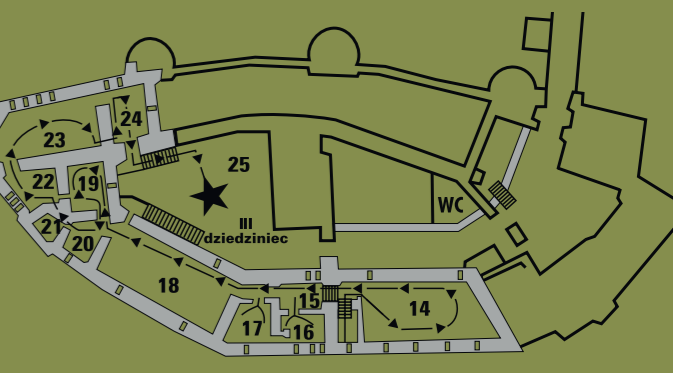
22. SALA Z BOAZERIĄ (M) | W XIV w., sala ta była prawdopodobnie przeznaczona dla dam z Domu Sabaudzkiego.

Sufit, oryginał z XV w., został przeniesiony z Villeneuve do Chillon i położony w 1931 roku. Boazerie, pochodzące również z Villeneuve, zostały zrekonstruowane w 1925 roku.

Z sali z boazerią roztacza się przepiękny widok na jezioro, miasto Montreux i winnice Chillon.

Obecne posiadłości zamku Chillon obejmują 12’500 m2 winnic. Wino z zamku, *Clos de Chillon*, produkowane jest z białych szczepów chasselas, które należą do apelacji Vevey-Montreux, jednej z ośmiu w Lavaux. Winnica wyznacza granicę pomiędzy dwoma regionami produkcji wina: Lavaux i Chablais vaudois. W dniu 28 czerwca 2007 roku, część Lavaux została wpisana na listę Dziedzictwa światowego UNESCO.

Wino Clos de Chillon (produkowane ze szczepu winnego chasselas) jest sprzedawane w zamkowym Sklepiku, a zyski przeznaczane są na utrzymanie i restaurowanie zamku.

23. DAWNY PIEC (G) | Ten wewnętrzny dziedziniec, nazywany *pelium* (piec) w XIII w. i XIV w., był niegdyś dużą salą, ogrzewaną piecem. W średniowieczu, służył prawdopodobnie za warsztat, w którym prace domowe wykonywała służba hrabiego.

Pelium został bez wątpienia zburzony po wejściu Berneńczyków w XVI w. Dziedziniec i sala powyżej zostały odrestaurowane na początku XV w.

Wchodząc do kaplicy, proszę uważać na głowę!

24. KAPLICA (Y) | Kaplica Świętego Jerzego była prywatną kaplicą hrabiów, a później książąt Sabaudii. W czasach Reformacji zmieniła